

нагадують історію розвитку господарства радянського періоду.

У зв'язку з активним запровадженням ідей профільної освіти у старшій школі цілком ймовірною є ситуація, коли вивчення обов'язкових курсів географії, як і більшості предметів освітньої галузі «Природознавство», буде завершено на рівні 9 класу. За таких умов потребує змін традиційна структура та зміст географічних курсів в основній школі. Це стосується переважно 8-9 класів, адже недоцільно порушувати й суттєво змінювати науково обґрунтовану логічну послідовність вивчення географії у 6-7 класах.

Шляхом тривалих обговорень та дискусій робочою групою МОН України з розвантаження навчальних програм з географії для основної школи [6] було ухвалено рішення, згідно якого створюються нові версії програм для 8-9 класів: у 8 класі буде комплексно розглядатись матеріал з фізичної географії та населення України, а у 9 класі – вивчатись новий курс «Україна і світове господарство». Слід зазначити, що зміст попередньої програми з географії у 9 класі мав назву «Соціально-економічна географія світу» запозичену з існуючого курсу 10 класу [4]. На чолі з автором розробники змісту програми нового курсу географії у 9 класі намагались уникнути цього дублювання й максимально врахувати вікові особливості школярів та сучасні тенденції розвитку світового господарства й економіки України.

Удосконалення навчальних програм з географії в основній школі позитивно позначиться на всіх складових навчально-методичного забезпечення географічної освіти. Тому досить перспективними є спроби розвантаження програм, їх осучаснення, стандартизація та адаптація до вікових особливостей учнів з метою підвищення інтересу до вивчення такого важливого й необхідного для життя і діяльності кожної людини предмету, яким є географія.

Зміни у змісті програм з географії для 6-9 класів мають бути обов'язково враховані у системі фахової географічної та методичної підготовки майбутнього вчителя географії.

Література

1. Географія (поглиблене вивчення). Навчальна програма для учнів 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Р.В. Гладковський, Н.І. Забуга, С.Г. Кобернік та ін. // Географія та економіка в сучасній школі, 2013, № 10. – С. 5-17.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Урядовий кур'єр, 2012. – № 19. – С. 9-16.
3. Кобернік С.Г. Науково-методичні засади географічної освіти в основній школі: монографія / С.Г. Кобернік. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 346 с.
4. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія. 6-9 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – 64 с.
5. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія. Економіка: 6-11 класи / [Упорядкув.: Н.В. Бескова]. – К.: Перун, 2005, 2006. – С. 3-61.
6. Про розвантаження навчальних програм для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Наказ № 100 МОН України від 06.02.2015р. – Режим доступу: <<http://www.mon.gov.ua>> – Загол. з екрану. – Мова укр.

СТРУКТУРА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ САМООСВІТОЮ ПЕДАГОГІВ У МЕЖАХ ПРОЕКТУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУПРОВОДУ ВЧИТЕЛЯ-ПОЧАТКІВЦЯ

*Кобизська А.О.
Полтава, Україна
Танько Т.П.
Харків, Україна*

Самоосвіта вчителя є необхідною умовою професійного діяльності та зростання педагога. Здібність до самоосвіти не формується у педагога разом з отриманням диплому педагогічного ВНЗ. Ця здібність визначається психологічними і інтелектуальними показниками кожного окремого вчителя, але не в меншій степені ця здібність формується в процесі роботи з джерелами інформації, аналізу, самоаналізу, як моніторингу своєї діяльності, так і колег.

Інноваційні процеси, які відбуваються в сучасній школі, докорінно змінюють вимоги до підвищення професіоналізму вчителя. Проблема зростання майстерності педагога набуває нового звучання. У зв'язку з цим на одне з перших місць у діяльності керівника навчального закладу виходить цілеспрямоване управління процесом підвищення компетентності кожного вчителя і всього педагогічного колективу, бо саме високий фаховий рівень педагогів є однією з найважливіших умов забезпечення ефективного функціонування освітнього закладу [1].

На жаль, для багатьох вчителів, які вже працюють у школі, але не мають досить розвинених

професійно значущих якостей, характерною є криза професійної компетентності. У зв'язку з цим актуальним є питання про забезпечення росту професійної компетентності в процесі педагогічної діяльності вчителя.

За своєю *структурою процес педагогічного управління* представляє собою декілька послідовних етапів, зміст яких пов'язаний з підготовкою, здійсненням і підведенням підсумків діяльності. Основними елементами педагогічного управління є: постановка цілей діяльності, формулювання адекватних задач, збір інформації про стан об'єкта управління, визначення завдань роботи, програмування і планування; організація діяльності і зв'язків, аналіз ходу процесу, його корекція, аналіз ефективності зробленого, визначення нових цілей.

Педагогічне управління самоосвітою, як і будь-яке управління взагалі, носить циклічний характер. Розглянемо як змістовно наповнені основні етапи цього процесу.

Перший етап, інформаційно-аналітичний, передбачає збір і аналіз інформації з питання підвищення компетентності вчителів, рівня їх професійної підготовки. На першому етапі заступник директора складає і використовує у повсякденній роботі «Індивідуальну картку вчителя». На цьому ж етапі складається і координується план індивідуальної роботи з учителем. Аналіз результатів роботи педагога щодо його самовдосконалення робляться поетапно.

Другий етап, прийняття управлінського рішення, про підвищення компетентності вчителів, через залучення їх до участі в роботі всіх ланок системи підвищення кваліфікації педагогів; визначення професійних запитів і потреб учителів щодо професійного вдосконалення, з'ясування запитів про різні форми підвищення кваліфікації. На другому етапі важливо нагадати або (якщо вчитель молодий) познайомити педагогів з поширеними формами підвищення кваліфікації педагогів. Тут же вивчається думка педагогів щодо різних форм самоосвітньої діяльності. Цю інформацію доречно використовувати при плануванні роботи по керівництву самоосвітньою діяльністю вчителів.

Третій етап має на меті постановку цілей і прогнозування результатів щодо підвищення компетентності вчителів, з'ясування з учителями їх бажань і важливих для них форм підвищення професійної компетентності. Третій етап передбачає з'ясування кола проблем, якими цікавляться педагоги, які хвилюють їх, такими можуть бути: проблеми викладання предмету, методики роботи класного керівника, вузькі питання виховання, суспільно-політичні, морально-правові питання та інші. На цьому етапі створюється еталон (модель) ефективної творчої діяльності педагога, педагогічного колективу.

Четвертий етап – планування діяльності адміністрації (особливо заступника директора з науково-методичної роботи); декомпонування загальної мети на конкретні завдання особистого і конкретного керівництва педагогічним колективом і окремими педагогами у різних сферах управлінської діяльності.

П'ятий етап – організація діяльності вчителів, з метою їх професійного вдосконалення в процесі практичної діяльності, керівництво роботою методичних кабінетів, методичної ради, методичних об'єднань, творчих груп, організація семінарів за різними видами підвищення компетентності вчителів, розробка змісту діяльності творчих лабораторій з нових освітніх проблем та методик. Передбачає залучення всього педагогічного колективу і кожного його члена окремо до творчої теоретико-практичної співпраці з метою підвищення їх теоретичних знань і практичних навичок.

Шостий етап – регулювання і коригування проведеної роботи, індивідуальна робота з вчителями в напрямку розвитку їхньої професійної і громадської свідомості. Шостий етап керівництва передбачає регулювання і корекцію в системі управління самоосвітою педагога. Здійснюється аналіз роботи проведеної заступником директора, з'ясовуються позитивні і негативні моменти в організації тих чи інших методичних заходів, їх результативність.

Сьомий етап – аналіз результатів керівництва процесом самоосвіти вчителя, виявлення позитивного в цій роботі, корекція недоліків. Таким чином, наповнений конкретним змістом і формами проведення роботи, управлінський цикл приводить до конкретних позитивних результатів.

Система самоосвітньої роботи педагога передбачає поточне і перспективне планування; підбір раціональних форм та засобів засвоєння і збереження інформації; оволодіння методикою аналізу і способами узагальнення свого та колективного досвіду; поступового освоєння методів дослідницької та експериментальної діяльності.

План самоосвіти педагога повинен містити:

- перелік літератури, яку планується опрацювати;
- визначені форми самоосвіти;
- термін завершення роботи;

- передбачувані результати (підготовка доповіді, виступ на засіданні МО, поурочне планування, опис досвіду роботи, оформлення результатів у вигляді звітів і т.д.)

Одним із важливих видів самостійної діяльності педагога є його індивідуальна робота над шкільною науково-методичною темою (проблемою). У процесі індивідуальної роботи над науково-методичною темою (проблемою) вчитель вивчає джерела науково-методичної інформації, досвід педагогів-новаторів, аналізує власну педагогічну діяльність з метою подолання недоліків у ній або удосконалення сильних сторін діяльності, теоретичного узагальнення й осмислення власного досвіду.

Матеріал, зібраний в процесі самоосвіти, доцільно розподіляти на окремі теми і зберігати у вигляді карток, спеціальних зошитів, тематичних папок, особистого педагогічного щоденника. Важливе значення в процесі самоосвітніх знань має вміння працювати з літературними джерелами: робити висновки, складати конспекти, тези прочитаного, розгорнутий план та анотацію.

Література

1. Бордовская Н.В. Педагогика. Учебник для вузов / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб.: Питер, 2001. – 304с.

ТИПИ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ДІЯМИ З ЛІКВІДАЦІЇ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ ПРОЦЕСІВ

Кобко В.А.

Черкаси, Україна

Сучасний період розвитку оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (ОРС ЦЗ) характеризується постійно зростаючою роллю управління. Рівень її організаційної і технічної досконалості справедливо розцінюється як один з найважливіших показників оперативної готовності.

Серед актуальних задач управління особливе місце займають дослідження проблем, які пов'язані з подальшим вдосконаленням рівня управлінської діяльності керівника гасіння пожеж (КГП), оперативних штабів та інших осіб органів управління силами і засобами на пожежі.

Для створення необхідних умов оперативного управління силами і засобами ОРС ЦЗ, забезпечення їх постійної готовності і ефективного застосування для гасіння пожеж у взаємодії з службами життєзабезпечення на території адміністративних одиниць створюються і функціонують територіальні і місцеві гарнізони ОРС ЦЗ.

Гарнізон ОРС ЦЗ – сукупність органів управління, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення, спеціальних авіаційних, морських та інших формувань, державних пожежно-рятувальних підрозділів (загонів, частин, постів), навчальних закладів (навчальних центрів), формувань і підрозділів забезпечення ОРС ЦЗ, дислокованих в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі і призначених для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та гасіння пожеж у межах певної території [1].

Основною тактичною одиницею системи управління гарнізоном є чергова зміна (караул) – це особовий склад органу управління або підрозділу, який здійснює чергування, зокрема з використанням спеціальної (пожежної, аварійно-рятувальної) техніки, обладнання та оснащення.

Караул у складі двох і більше відділень на основних та спеціальних пожежних автомобілях є основним тактичним пожежно-рятувальним підрозділом ОРСЦЗ, здатним самостійно вирішувати оперативне завдання відповідно до своїх тактичних можливостей [2].

Саме тому ефективність функціонування пожежно-рятувальних підрозділів (ПРП) прийнято оцінювати за їх тактичними можливостями, тобто здатністю відділення (караулу), оснащеного технічними засобами гасіння, за визначений час ефективно виконувати оперативні завдання на пожежах.

Таким чином, *об'єктом управління* в системі гарнізонної служби, на який здійснюється цілеспрямоване управління при проведенні оперативних дій, є сили і засоби гарнізону ОРС ЦЗ.

Суб'єктом управління є структура, в тому числі і тимчасово створювана на пожежі, склад якої визначається завданнями, які необхідно вирішити на місці пожежі.

Для оперативного забезпечення заходів, спрямованих на створення умов успішного виконання завдань гарнізонної та караульної служб, ефективного застосування сил та засобів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (подій) та гасіння пожеж у гарнізоні ОРС ЦЗ створюється Оперативно-координаційний центр (далі - ОКЦ) як провідний підрозділ з організації реагування на надзвичайні ситуації (події) та гасіння пожеж [1].